

Asia: Lausuntopyyntö Haapaveden Sikokankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta (POPELY/2373/2024)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Enersense Wind Oy suunnittelee Haapavedelle Sikokankaan alueelle 38 voimalan (kokonaiskorkeus 350 m) tuulivoimahanketta. Hankealueen pinta-ala on n. 4333 ha. Sähkönsiirron osalta tässä vaiheessa tarkastellaan useaa vaihtoehtoa ilmajohtona joko Pihlinevan, Uusnivalan tai Lumijärven sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnoissaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeessa suunnitellaan tehtäväksi metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys, pesimälinnustokartoitukset ja lintujen pesimäaikainen lentoseuranta, muuttolinnustonselvitys, lumijälkilaskenta, metsäpeuraselvitys, susi- ja riistaeläin selvitys sekä Natura-arviointi.

On hyvä, että hankkeessa on tehty kanalintujen soidinpaikkakartoitukset kahtena peräkkäisenä vuonna (2022–2023). Luontoselvityksissä tulisi kuitenkin kartoittaa myös tavanomaiset metsäkohteet, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Hankealueen läheisyyteen sijoittuu Natura-alueista Hirvineva (1,2 km) ja Haapaveden lintuvedet ja suot (lähimmillään 2,8 km). On tärkeää huomioida, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi)).

Hankealue sijoittuu metsäpeuran levinneisyysalueelle. Hankealueelta tehtiin näköhavaintoja sekä aikuisista että vasaareista vaatimien kanssa heinäkuussa 2023 Haaponevan pellolta ja Haaponevan eteläpuolella olevalta pellolta. Sikokallion jäkäläköstä löytyi metsäpeuran karvaa. Lajista on havaintoja myös SVE1 reitin lähiympäristöstä.

Luke huomauttaa, että tehdyt havainnot ovat linjassa sen kanssa, että hankealueella ja sen läheisyydessä on Luonnonvarakeskuksen vasallisten vaadintien elinympäristöjen ennusteen mukaisia erittäin hyvin vasallisille vaatimille sopivia elinympäristöjä (luonnonvaratieto.luke.fi).

Metsäpeuran osalta tulee huomiota kiinnittää kokonaisvaikutusten arviointiin varovaisuusperiaate huomioiden. Laaja-alaisen suunnittelun tila ei ole tällä hetkellä metsäpeuran kannalta kokonaiskestävä. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke (ks. Skarin ym. 2018 ja Tolvanen ym. 2023). Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muuta infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022). Luke näkee, että tämän hankkeen VE2 voimaloiden sijoittelulla on pyritty lisäämään etäisyyttä läheisiin suojelualueisiin.

Hankealueelta on tehty myös saukon elinpiiriin viittaavia havaintoja saukoista. Hankkeessa on syytä tehdä perusteellinen saukkoselvitys ja mikäli saukon käyttämien vesistöjen yli kohdistuu rakentamista, tulee saukko huomioida sillan tai rummun rakenteissa ja rakentamisen ei tule kohdistua saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen läheisyyteen.

Pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin: valumavesien ohjailu, ojien selkeytsaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huoltoteiden sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus (erityisesti humuskuormituksen tapainen hienojakoinen aines) vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

Hankkeen vaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Luke huomauttaa myös, että Natura2000 alueiden läheisyyteen sijoittuvassa tuulivoimarakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin herkkiin lajeihin, joiden tilankäyttö on laajaa ja/tai joiden laadukkaista elinympäristöistä on Suomessa puute.

Hankealueen ympäristössä on (38 km säteellä) 34 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostava laajoja tuulivoima-alueita (Kuva 6–7. Sikokankaan tuulivoimahankkeen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimahankkeet, YVA-ohjelman s. 30). Näistä kaksi Matkanivan (3 voimalaa) ja Haaponevan (6 voimalaa) hankkeet rajautuvat tässä tarkasteltavaan hankkeeseen.

Tämän hankkeen selostusvaiheessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota hankkeen yhteisvaikutuksiin. Direktiivilajien asuttamalla alueilla on otettava huomioon muun tuulivoima- ja uusiutuvan energian rakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus kaikkien kyseisten lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.

Luke huomauttaa, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviereille (esim. suurpedot, metsäpeura) ja lajin esiintymisalueille suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Tuulivoiman vaikutuksia metsästykseseen on syytä myös arvioida huolellisesti. Metsästystä tuulivoima-alueilla saattaa rajoittaa mm. riski vahingoittaa toisen omaisuutta (tuulivoimaloiden lavat) ja siihen liittyvät korvausvelvollisuudet. Ruotsissa ja Norjassa tehtyjen alustavien kyselytutkimusten ja saalistilastojen perusteella tuulivoimalla saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsästykseseen ja ammuttujen hirvien määrään tuulivoima-alueilla (Zimmermann ym. 2023).

3 Lausunnon tiivistelmä

Metsäpeuran osalta tulee huomiota kiinnittää kokonaisvaikutusten arviointiin varovaisuusperiaate huomioiden. On tärkeää huomioida läheiset Natura-alueet riistalajien elinympäristönä ja sitä myötä tulee kiinnittää huomiota riittäviin suojaetäisyyksiin (metsäpeuran osalta on n. 5 km). Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi on tärkeää keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 17.11.2024 klo 15:00:09.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: